

Lintutieteen kentältä

Rariteettikomitea perustettu Suomessa

OLAVI HILDÉN

Kaikille ornitologeille tuttu tosiasia on, että lintujen harrastajien määrä on kasvanut suunnattomasti viimeisten 25 vuoden aikana, niin meillä kuin muualla. Samanaikaisesti on ilmestynyt toinen toistaan parempia kenttäoppaita, joiden hienot värikuvat ja sattuvat maastotuntomerkkien kuvaukset tekevät määrittämisen luonnossa paljon vaivattommaksi kuin ennen. Etenkin 1960-luvulta alkaen on matkustelu ulkomaiden tunnetuille lintupaikoille aina Afrikan ja Aasian trooppisia osia myöten tullut meilläkin miltei muotiasiksi, ja näillä matkoilla ornitologit pääsevät tutustumaan moniin lajeihin, jotka puuttuvat meidän linnustostamme tai esiintyvät Suomessa vain satunnaisina harhailijoina. Ja viimein on perustettu lintuasemia tai niihin verrattavia vakituksia havaintopisteitä pitkin rannikoitamme erityisen edullisiin paikkoihin, joihin kevään syksyin keskittyy muuttolintuja suurin joukoin. Asemilla käytettävien lintuverkkojen avulla pyydystetään rengastettaviksi paljon sellaisia lajeja, joita niiden puoleskelevyyden takia vain harvoihin muuten huomattaisiin.

Kaikki nämä seikat ovat olleet vaikuttamassa siihen, että havaintoja harvinaisista linnuista tehdään nykyisin monin verroin enemmän kuin pari vuosikymmentä sitten. Monet lajit, joita vielä hiljakkoin pidettiin satunnaisharhailijoina maassamme, ovatkin osoittautuneet säännöllisiksi vieraisiksi, joista tehdään useita havaintoja vuosittain (esim. jääkuikka, allihaahka, mustapäätasku, kirjosiipiunilintu, isokirvinen). Yllättäviä löytöjä tehdään kaikkialla, missä vain ornitologeja liikkuu. Maalle uusia lajeja tavataan joka vuosi. Tämä havaintotulva nostattaa monia ongelmia. Miten koota tarkoituksenmukaisella tavalla satojen henkilöiden tekemät havainnot? Miten ne olisi paras käsitellä? Ja miten tarkastaa tämä laadullisesti kirjava havaintomassa epävarmojen tietojen karsimiseksi?

Englannissa perustettiin jo 1958 British Birds-aikakauslehden toimesta "Rarities Committee" selvittämään ja hoitamaan juuri tällaisia kysymyksiä. Myöhemmin on vastaavanlaisia toimikuntia perustettu monissa maissa, Pohjoismaista Tanskassa 1965 ja Ruotsissa 1972. Oli siis luonnollista, että myös Suomi seuraisi esimerkkiä. Meillä asia oli SLY:n toimeksiannosta valmistella kauan, kunnes syksyn 1974 kuluessa siinä vihdoinkin päästiin niin pitkälle, että komitea saati aloittaa toimintansa kuluvan vuoden alusta.

Se sai seuraavan kokoonpanon: puheenjohtajana dos. Olavi Hildén, sihteerinä isännöitsijä Karno Mikkola, jäseninä maist. Kalevi K. Malmström, apul.prof. Rauno Tenovuo ja dos. Kari Vepsäläinen, varajäseninä yo. Jörgen Palmgren ja maist. Ilkka Lilja. Valmisteluvaiheessa työhön osallistui myös fil.kand. Torsten Stjernberg. Komitean tehtävät ja toimintatavat selviävät jäljempänä olevista säännöistä, jotka on laadittu pääasiassa Ruotsin esikuvan ja sieltä saatujen kokemusten perusteella.

Rariteettikomitean päätehtävänä on tarkastaa yhdenmukaisella tavalla Lintumieheä tai Ornis Fennicassa julkaistaviksi tarkoitetut havainnot, niin ettei tämä työ ole enää yksinomaan toimittajien vastuulla. Samalla komitean pyrkimyksenä on kohottaa havaintojen luotettavuustasoa kouluttamalla tuntomerkkien ja havaintotilanteen mahdollisimman tarkkaan tallentamiseen, antamalla asiantuntevaa opastusta havainnoitsijoille, tiedottamalla uusista tuntomerkeistä ja entisten käyttökelpoisuudesta, ja yleensä tähdentämällä suurta kriittisyyttä maastomäärittämissä. Lisäksi se voi antaa määrittämisapua hankalissa tapauksissa, osallistua lintujen suomenkielisen nimistön tarkistustyöhön jne.

Lintumiesten joukossa on varmasti sellaisiakin, jotka eivät mielellään hyväksy ajatusta havaintojensa alistamisesta jonkinlaisen raadin ruodittaviksi. Muistan vielä hyvin muutamaa vuoden takaiset keskustelut SLY:n nuorisojoukossa, missä eräät ornitologit toivat painavasti esiin sen näkemyksensä, että ilmoitettuja havaintoja ei ole sopivaa kritisoida. Ne on kaikki hyväksyttävä; määrittämisen perustelujen kyseleminen tai — mikä pahinta — havainnon hylkääminen on havainnoitsijan ihmisarvoa loukkaavaa. Tällainen ajattelu osoittaa pahanlaista käsitteiden sekaannusta. On tietenkin täysin havainnoitsijan oma asia, mitä hän näkee tai luulee nähneensä, niin kauan kuin havainnot pysyvät hänen muistivihossaan. Mutta jos ne aiotaan julkaista tieteelliset vaatimukset täyttävässä aikakauslehdessä, on niiden todenperäisyydestä saatava vahvat takeet. Julkaisemisen jälkeen nimittäin havainnot ovat automaattisesti mukana tieteellisessä tutkimuksessa, osasina tieteen palapelissä, jonka tavoitteena on mahdollisimman totuudenmukaisen kuvan antaminen kulloinkin tutkittavasta ilmiöstä. Väärät havainnot vievät helposti tutkimusta harhaan.

Näin ollen pitäisi olla selvää, että julkaistavat havainnot on kriittisesti ennakolta tarkastettava, eikä sen pitäisi loukata ketään.

Yhtä selvää on, ettei nyt perustettu rariteetikomitea ratkaise ongelmaa kertaheitolla. Erehdyksiä sattuu varmasti sillekin: vääriä havaintoja voi päästä tarkimmankin seulan läpi, ja toisaalta oikeita havaintoja voi tulla hylätyiksi. Mutta aivan varmasti erehdykset vähenevät entiseen käytäntöön verrattuna, ja ennen kaikkea ennakkotarkastus tulee hoidetuksi yhdenmukaisella, kollegiaaliseen käytäntöön perustavalla tavalla. Erästä seikkaa on painokkaasti korostettava: rariteetikomitea ei leimaa mitään havaintoa oikeaksi tai vääräksi eikä arvioi havainnoitsijan luotettavuutta sen mukaan. Sen tehtävänä on vain ratkaista, ovatko esitetyt määrityksen perusteet riittävät, jotta havainto voitaisiin hyväksyä julkaistavaksi. Havainto voi siis olla täysin oikea, mutta tulla siitä huolimatta hylätyksi, jos annettu kuvaus on puutteellinen tai jos havainto-olosuhteet eivät komitean mielestä ole olleet tarpeeksi hyvät varmaan määritykseen. Rariteetikomitean hylkäävä päätös ei siis ole huomautus havainnoitsijan taitamattomuudesta tai epäluotettavuudesta, usein kyllä kehoitus suurempaan tarkkuuteen havaintohetkellä sekä huolellisuuteen lomakkeen täyttämässä.

Eräeseen seikkaan, joka voi aiheuttaa virheitä komitean päätöksiin, on syytä puuttua. Useimmissa tapauksissa on melko helppo ratkaista, vastaako jonkin linnun kuvaus ja havaintotilanteen selostus hyväksyttävän havainnon vaatimuksia vai ei. Mutta entä jos kysymyksessä on itse-suggestion, mielikuituksen teppösiin perustuva määrittös tai ehkä suoranainen väärinnyys? Klassiseksi on tullut kuuluisan ruotsalaisen lintujen-tuntijan Gustaf Rudebeckin lausahdus: "Jos olisin kymmenen vuotta nuorempi, olisin tänään nähnyt käärmeoktan!" Tähän aforismiin sisältyy aimo annos totuutta: nimenomaan nuoret, herkästi innostuvat lintumiehet suosittelevat helposti näkemään sellaista, mitä he haluavat nähdä. Ryhmänä liikuttaessa joukkosuggestion voi johtaa aivan samaan. Vaaraa lisäävät vielä nykyiset kenttäoppaat, joiden ahkera tulkiskelu istuttaa alitajuntaan helposti itäviä toiveajattelun siemeniä. Jokainen tietää, miten perin juurin väärä voi olla ensivaikutelma jostakin linnusta. Mutta tämä aistiharha voi saada tunneherkän havainnoitsijan niin kiihottuneeseen mielentilaan, ettei hän enää pystykään objektiivisesti tarkastelemaan lintua. Sen sijaan että korjaisi erehdyksensä, hän innostuu kuvittelemaan linnussa yhä uusia luoteltuu lajiin sopivia tuntomerkkejä!

Parhaita esimerkkejä tällaisesta oli havainto ruostepääskystä Helsingissä vuosia sitten. Havainnoitsija, nuori poika, soitti tohkeissaan minulle havaintopaikalta ja luetteli kaikki 'Euroopan lintujen' mainitsemat lajin tuntomerkit pyrs-

tön muotoa ja niskan poikkivyyötä myöten. Kun vielä havaintotilanne oli suotuista — lintu paikallisessa pääskyparvessa, välillä lennellen ja välillä langalla istuen — en voinut hetkeäkään epäillä määrityksen luotettavuutta. Onneksi meinin heti paikalle ja totesin — savessa itsensä tahrineen räystäspääskyn! Ruskehtava yläperä ja vatsapuoli olivat hämänneet nuoren havainnoitsijan, ja mukana olleesta 'Euroopan linnuista' löytyneet muut ruostepääskyn tuntomerkit kuviteltiin sitten suurharvinaisuuden löytämisen synnyttämässä kiihkossa. Jos rariteetikomitea olisi tuolloin ollut olemassa ja jos lomakkeessa olisi ilmoitettu ne tiedot, jotka sain puhelimesta, olisi havainto epäilyksittä hyväksytty!

Vielä mahdollisempia paljastaa ovat suora-naiset väärennykset. Kuka tahansa pystyy nykyisten opaskirjojen avulla kuvaamaan jonkin harvinaisuuden tuntomerkit pätevästi, ja havainto-olosuhteiden sepittämisessä ei liioin paljon taitoa tarvita. Onneksi tällaiset petosyritykset ovat varmasti harvinaisia, mutta eivät mitenkään mahdollisia — taustana voi olla esim. pätemisen tarve harrastelijatovereiden silmissä. Ainakin yksi ilmiselvä tapaus on yleisesti tiedossa. Tällaisten mahdollisuuksien varalta paikallisten raporttikomiteoiden sekä rariteetikomitean on pakko ottaa huomioon myös kulloinkin kyseessä olevan havainnoitsijan 'maine': onko hän esim. tunnettu erittäin kriittisenä, tunnollisena lintumiehenä vai onko hän päinvastoin hieman epäilyttävänä, jatkuvasti oudoksettavia tai jopa vääräksi todettuja havaintoja tekevän ornitologin maineessa.

Rariteetikomitean toiminnassa on aluevastaavilla ja heidän kokoamillaan paikallisilla raporttikomiteoilla hyvin tärkeä panos. Heidän kauttaanhan pääosa havaintolomakkeista komitealle lähetetään, ja tarkoituksena on, että he suorittavat havaintojen ennakkotarkastuksen ja antavat niistä tarvittaessa oman lausuntonsa. Koska aluevastaavat tuntevat parhaiten oman alueensa lintumiehet, heidän tietonsa ja taitonsa, on tämä esivaihe todella ensiarvoisen tärkeä havaintojen käsitteilyssä. Myös lehtien toimittajat joutuvat edelleen osallistumaan havaintojen tarkastukseen. Rariteetikomitean työhön rajoittuu vain melko suppeaan osaan lajistostamme, ja muiden lajien osalta on toimitus viime kädessä vastuussa lähetettyjen havaintojen julkaisukelpoisuudesta.

Rariteetikomitean alaisuuteen kuuluvien lajien valinnassa oli pääperiaatteena se, että ne oli tavattu vuoden 1974 loppuun mennessä enintään parikymmentä kertaa maassamme. Tämän lisäksi mukaan otettiin useammin tavatuista lajeista joukko vaikeasti tunnettavia (esim. kiljukotka, arosuohaukka, pikkukajava, isokirvinen) sekä viime aikoina harvoin nähtyjä (esim. kiljuhanhi, jääkyhyhky, lunni). Listaan kuuluvat lajit eivät tietenkään ole missään erikoisasemassa; aivan

yhtä kriittinen on oltava yleisempienkin lajien määrittämisessä. Rariteettikomitean työn rajaaminen tiettyihin lajeihin onkin puhtaasti käytännön kysymys, koska kaikkia julkaistaviksi jätettyjä havaintoja komitea ei mitenkään pystyisi tarkastamaan. Tämä työ jää paikallisille raporttikomiteoille ja lehtiä toimituksille.

Lopuksi muutamia käytännön ohjeita. Rariteettikomitea aloitti työskentelynsä kuluvan vuoden alusta, mutta sen tarkastettaviksi joutuvat myös kaikki aikaisemmin tehdyt, vasta nyt julkaistavat havainnot. Näiden osalta komitea ei kuitenkaan vaadi yhtä yksityiskohtaisia kuvauksia kuin uusista havainnoista, koska muistiinpanot usein ovat niukat. Vastedes käytännön tulisi olla se, että havainnoitsija täyttää ilmoituslomakkeen

beti havainnon tehtyään ja jättää sen aluevastaavalle edelleen rariteettikomitealle toimitettavaksi. Näin siksi, että monet havainnot (esim. lintu-asemakatsauksissa) joudutaan julkaisemaan lähes tuoreeltaan, ja tällöin ei ole aikaa enää käsikirjoitusvaiheessa ruveta kyselemään lomakkeita ja lähettämään niitä lausuntokierrokselle komitean jäsenille. Aluevastaavilla täytyy siis olla ikään kuin varastossa täytetyt lomakkeet kaikista alueella tavatuista harvinaisuuksista, niin että he voivat hyvissä ajoin lähettää ne komitean sihteerille Karno Mikkolalle (os. Böle, 02400 Kirkkonummi).

Toivon, että rariteettikomitean työ tulee sujumaan myönteisissä merkeissä ja että sen tulokset koituvat maamme lintutieteen hyväksi!

Finsk raritetskommitté inrättad

TORSTEN STJERNBERG

Hösten 1974 tillsatte Ornitologiska Föreningen i Finland en finsk raritetskommitté som påbörjade sin verksamhet från och med år 1975. Kommittén fick följande sammansättning: ordförande doc. Olavi Hildén, sekreterare disponent Karno Mikkola, övriga ledamöter mag. Kalevi Malmström, bitr. prof. Rauno Tenovuo och doc. Kari Vepsäläinen samt suppleanterna stud. Jörgen Palmgren och mag. Ilkka Lilja. Kommitténs uppgift och verksamhet framgår ur stadgarna, vilka i huvudsak överensstämmer med de riks-svenska.

Raritetskommitténs primära uppgift är att föranstalta en enhetlig bedömning av skriftliga rapporter över observationer som är avsedda att publiceras i tidskriften *Lintumies* eller *Ornis Fennica*. Dessutom eftersträvar kommittén att höja observationernas tillförlitlighetsgrad, bl.a. genom information och undervisning rörande t.ex. observationsteknik och nyupptäckta fältkaraktärer. Härutöver kan kommittén ge bestämningshjälp i kritiska fall, delta i granskningen av fågelnamns finska språkdräkt osv.

Beträffande kommitténs primära uppgift att granska rapporter om observerade fåglar, vill kommittén kraftigt understryka följande: kommittén granskar endast inlämnade skriftliga beskrivningar. En observation kan sålunda vara helt riktig men ändå bli underkänd, om iakttagaren givit en så knapphändig eller dålig beskrivning av vad han sett, att kommittén av den anledningen inte finner bestämningen styrkt. Ett negativt besked från raritetskommittén innebär

således inte att observatören skulle stämplas för okunnighet eller ohederlighet, men väl ett påpekande att observatören måste vara mycket omsorgsfull vid utarbetandet av sin rapport.

De ansvariga lokalrapportörerna har en mycket central position. Flertalet raritetsrapporter skickas via dem till raritetskommittén och avsikten är att lokalrapportörerna granskar rapporterna preliminärt och förser dem med egna kommentarer, såframt dylika bedöms vara nödvändiga.

Principen vid valet av de arter som skall behandlas av raritetskommittén var, att de fram till utgången av år 1974 skulle ha påträffats högst tjugo gånger i landet. Dessutom tillkom ett antal mera svårbestämda arter (t.ex. skrikörnar, stäpphök, tretåig mås och stor piplärka) samt vissa arter som på senaste tid börjat uppträda allt mera sällan (t.ex. fjällgås, alkekung, lunnefågel).

Trots att kommittén påbörjat sin verksamhet från och med detta års början kommer den också att behandla sådana observationer som gjorts redan tidigare men vilka är ämnade att publiceras först nu. För dylika observationer krävs dock inte lika utförliga rapporter som för senare gjorda. I framtiden bör observatören omedelbart fylla i blanketten för raritetsrapport och skicka den till lokalrapportören, som hela tiden bör hållas informerad om vilka rariteter (läs: i förteckningen förekommande arter) som iakttagits inom hans riksrapportområde.

Summary: Rarities Committee founded in Finland

From the beginning of this year, a rarities committee commenced work in Finland. Its statutes, organization and working methods are based on the Swedish model.

SÄÄNNÖT

Kokoonpano

1. Rariteetikomitea (RK) on SLY:n asettama ja sen tulee toiminnassaan toteuttaa SLY:n tarkoituksiperä.
2. Komiteaan kuuluu viisi (5) jäsentä ja kaksi (2) varajäsentä (1. ja 2. varajäsen), jotka mainitussa järjestyksessä korvaavat esteelliset jäsenet. Lintumies-lehden päätoimittaja on virkansa puolesta komitean jäsen ja puheenjohtaja. Komitean muut jäsenet valitsee SLY:n hallitus, jolle Lintutieteellisten Yhdistysten Liitto (LYL) ja sen alaiset paikallisyhdistykset voivat tehdä ehdotuksia sopiviksi henkilöiksi. Muiden jäsenten toimikausi on neljä vuotta siten, että vuosittain yksi heistä on erovuorossa (varajäsenet joka toinen vuosi). Ensimmäisellä kerralla erovuoroisuus määrätään arvalla. Uuden jäsenen toimikausi alkaa kalenterivuoden alusta. Jäsen ehdotusten on oltava SLY:n hallituksella edeltävän syyskuun loppuun mennessä. Erovuorossa oleva jäsen voidaan valita uudelleen. Rariteetikomitea valitsee keskuudestaan sihteerin.

Toiminta

3. RK:n tulee tarkastaa Suomessa tehdyistä, näiden sääntöjen 11. kohdassa mainituista havainnoista sellaiset, jotka on tarkoitus julkaista Lintumies-lehdessä (tai Ornis Fennicassa). Havainnoiksi luetaan sekä varsinaiset maastossa tehdyt lintuhavainnot että myös pyydystetyistä tai kuolleina löydettyistä linnuista tehdyt havainnot. Havaintojen tarkastus aloitetaan vuoden 1975 alusta. Harkintansa mukaan RK voi ottaa käsiteltäväkseen myös jo julkaistuja havainnoita.
4. Havainnot ilmoitetaan RK:lle tavallisesti LYL:n sopimien keräysalueiden aluevastaavien (AV) kautta. Havainnoitsija lähettää havaintonsa sen alueen AV:lle, jonka toimialueella havainto on tehty. AV tarkastaa havainnon ja havainnoitsijan kokemuksen alustavasti ja lähettää havaintoilmoituksen RK:lle omine lausuntoineen. Havainnoitsija voi myös itse lähettää havaintonsa suoraan RK:lle. Tällöin RK voi pyytää sopivaksi katsomansa henkilön lausunnon.
5. Kaikki havainnot lähetetään RK:n sihteerille erityisellä havaintojen ilmoituslomakkeella. Havainnoitsija täyttää itse lomakkeen ja AV tarkistaa, että siinä on kaikki tarpeelliset tiedot, ennen kuin hän lähettää sen edelleen. RK laatii, painattaa ja jakaa ilmoituslomakkeet. RK:n sihteeri monistaa saapuneet täytetyt lomakkeet ja toimittaa ne jäsenille.
6. RK:n jokainen jäsen tarkastaa komitealle lähetetyt ilmoituslomakkeet ja antaa niistä oman

perustellun lausuntonsa suljetussa kuoressa. Kukin jäsen voi valita jonkin seuraavista vaihtoehdoista:

- A. Hyväksytään.
- B. Tiedot riittämättömät määrityksen hyväksymiseksi.
- C. Hylätään.
- D. Pidättyy äänestyksestä.

Havainnon hyväksymiseksi kirjallisten lausuntojen perusteella vaaditaan vähintään neljä (4) hyväksyvää ääntä ja yksi "riittämättömät tiedot" tai äänestyksestä pidättäminen.

Jos vähintään kolme jäsentä esittää havainnon hylättäväksi, RK hylkää sen eikä ota sitä uudelleen käsiteltäväksi, ellei ilmene uusia piirteitä tai saada ratkaisuun vaikuttavia lisätietoja havainnosta.

Muissa tapauksissa havainto otetaan käsiteltäväksi RK:n kokouksessa. Käsitelyn jälkeen havainnosta äänestetään. Tällöin havainnon hyväksymiseen vaaditaan vähintään neljä hyväksyvää ääntä. Tarvittaessa voidaan käyttää RK:n ulkopuolista asiantuntijaa.

7. RK:n sihteeri pitää kirjaa RK:lle lähetetyistä havainnoista ja niiden käsittelystä. Kokouksessa pidetään pöytäkirjaa. RK pyrkii kokoontumaan ainakin kaksi kertaa vuodessa päättämään ratkaisematta jääneistä havaintoilmoituksista ja käsittelemään mahdollisia muita komitean työskentelyyn liittyviä asioita. Kokoukset tulisi pitää sellaisissa paikoissa, missä on käytettävissä hyvä kirjasto ja nahkakokoelmat.
8. RK:n sihteeri ilmoittaa AV:lle tai suoraan havainnoitsijalle RK:n päätöksen heti kun se on selvinnyt. Samalla palautetaan ilmoituksen alkuperäiskappale ja mahdolliset dokumentit.
9. Hyväksytyt havainnot julkaistaan Lintumies-lehdessä joko erillisinä artikkeleina tai tiedonantoina (maalle uudet lajit ja alalajit sekä muuten merkittävät havainnot) tai alueraportteihin sisältyvinä (muut havainnot). Julkaistaessa mainitaan, että havainto on RK:n hyväksymä. Myös muita kuin hyväksytyjä havainnoita voidaan RK:n tai sen puheenjohtajan harkinnan mukaan ja havainnoitsijan suostumuksella julkaista.
10. RK pitää luetteloa Suomessa tavatuista lintulajeista ja alalajeista. RK voi mahdollisuksiensa mukaan ottaa muitakin tehtäviä SLY:n hallituksen suostumuksella.

Käsiteltävät havainnot

11. RK:n käsiteltäväksi tulevat seuraavat lajit ja havainnot:
 - A. Maalle uudet lajit ja maastossa tunnistettavat alalajit.
 - B. RK:n laatimassa erityisessä luettelossa mainitut lajit ja alalajit.
 - C. Muut sellaiset havainnot, jotka Lintumies-

lehden toimitus, SLY:n hallituksen jäsen, RK:n jäsen tai AV katsoo tarpeelliseksi alistaa RK:lle (esim. kuukkelitieteilijällä, kirjokerttu Lapissa, mustapääkerttu talvella tms.).

12. RK:n säännöt ja niihin mahdollisesti tehtävät muutokset vahvistaa SLY:n hallitus, joka myös ratkaisee sääntöjen tulkinnasta mahdollisesti syntyneet erimielisyydet.

STADGAR

Sammansättning

1. Raritetskommittén (RK) har tillsatts av OFF. RK bör genom sin verksamhet eftersträva att förverkliga OFF:s syftemål.

2. Kommittén omfattar fem (5) ledamöter och två (2) suppleanter (första och andra suppleant), vilka i nämnd ordning ersätter ledamot med förhinder. Huvudredaktören för tidskriften *Lintumies* är pga. sin befattning ledamot i RK och dess ordförande. OFF:s styrelse utser de övriga ledamöterna. Ornitologföreningarnas Förbund (OF) och dess medlemsföreningar kan till OFF:s styrelse inlämna förslag till ledamöter i RK. Frånsett ordförandes är ledamöternas verksamhetsperiod fyra år; en år i tur att avgå varje år (suppleanterna vart annat år). Den första avgångsordningen avgörs genom lottning. Verksamhetsperioden för ny ledamot begynner vid kalenderårets början. Förslag till ledamöter bör vara OFF:s styrelse tillhanda före utgången av september det år som föregår ny ledamots begynnande verksamhetsperiod. Ledamot som är i tur att avgå kan omväljas. Raritetskommittén väljer inom sig sekreterare.

Verksamhet

3. RK skall granska i Finland gjorda fynd, rörande i punkt 11 nämnda arter (se nedan), vilka avses att publiceras i tidskriften *Lintumies* (eller *Ornis Fennica*). Som fynd räknas dels i fält observerade fåglar, dels observation rörande infångad eller som död funnen fågel. Granskningen påbörjas från och med år 1975, men RK kan på eget initiativ också granska redan publicerade fynd.

4. Normalt erhåller RK rapporterna enligt följande schema: Rapport om fynd skickas till ansvarig lokalrapportör (LR) för det riksrapportområde (dvs. de som används av OF) inom vilket fyndet gjorts. LR utför en preliminär granskning

av rapporten och observatörens erfarenhet och vidarebefordrar rapporten jämte kommentarer till RK. Varje observatör kan också sända sin rapport direkt till RK, varvid RK äger rätt att vid behov inbegära utlåtande av person utanför RK.

5. Alla rapporter bör sändas till RK:s sekreterare och skrivs på en för ändamålet avsedd blankett. Observatören bör själv fylla i blanketten. LR kontrollerar att alla nödiga uppgifter finns med innan han vidarebefordrar den till RK. Blanketterna utformas, trycks och distribueras av RK. RK:s sekreterare tar kopior av inkomna ifyllda blanketter och vidarebefordrar dem till medlemmarna.

6. Varje RK-ledamot granskar inkomna blanketter och avger för varje ett eget skriftligt motiverat utlåtande som bifogas i slutet kuvert. Varje ledamots yttrande utmynnar i ettdera av följande alternativ:

- A. Godkänns.
- B. Otillräckligt bedömningsunderlag.
- C. Underkänns.
- D. Röst nerlagd.

För att ett fynd skall godkännas krävs minst fyra (4) godkännande röster och att ingen röstat för underkännande.

Rapporter som underkänts av tre eller flere ledamöter, underkänts av RK och behandlas inte vidare, såframt inte nya omständigheter eller fakta kommer i dagen.

I övriga fall tas fyndet upp till behandling på RK:s möte. Efter behandlingen sker omröstning. För godkännande krävs härvid att minst fyra ledamöter röstar för godkännande. Vid behov kan expert utanför RK konsulteras.

7. RK:s sekreterare för bok över de observationer som skickas till RK samt dessas behandling. Mötena protokollförs. RK eftersträvar att sammanträda minst två gånger per år för att slutbehandla svårbedömda fall och andra eventuella ärenden som ansluter sig till kommitténs verksamhet. Mötena bör som regel förläggas till plats med tillgång till gott bibliotek och skynsamling.

8. RK:s sekreterare meddelar LR eller, i förekommande fall, enskild rapportör utslag sedan rapport slutbehandlats av RK. Samtidigt returneras originalblanketten och eventuella dokument.

9. Godkända fynd publiceras i tidskriften *Lintumies*, antingen som separata uppsatser eller meddelanden (gäller fynd som rör för landet nya arter och underarter samt övriga anmärkningsvärda observationer), eller i lokala fågelrapporter (övriga observationer). Vid publicering anges att fyndet godkänts av RK. Fynd som inte godkänts av RK kan också publiceras om RK eller dess ordförande anser det motiverat och observatören samtycker.

10. RK för bok över i Finland påträffade fågelarter och underarter. I mån av möjlighet kan

RK, med OFF:s styrelses samtycke, också åta sig andra uppgifter.

Fynd som skall bedömas av raritetskommittén

11. Arter och fynd som skall behandlas av RK:
 A. För landet nya arter och (i fält bestämbara) underarter.
 B. Arter och underarter som finns upptagna

na i förteckning som uppgjorts av RK.
 C. Övriga observationer som av Lintumies-redaktion, styrelsemedlem i OFF, ledamot i RK eller LR bedöms bära hänskjutas till raritetskommittén (t.ex. lavskrika vid svarkusten, höksångare i Lappland och svarthätta vintertid).

12. RK:s stadgar och eventuella förändringar i dem godkänns av OFF:s styrelse, som också avgör hur stadgarna bör tolkas i oklara fall.

Rariteettikomitean sääntöjen kohdan 11 B tarkoittamat lajit ja alalajit:

Punkt 11 B: Raritetskommitténs stadgar avser följande arter och underarter:

<i>Gavia adamsii</i>	<i>Otis tetrax</i>	<i>Hirundo daurica</i>
<i>Podiceps nigricollis</i>	<i>Chlamydotis undulata</i>	<i>Corvus corone corone</i>
<i>Fulmarus glacialis</i>	<i>Vanellus gregarius</i>	<i>C. dauuricus</i>
<i>Oceanodroma leucorhoa</i>	<i>Charadrius alexandrinus</i>	<i>Parus cyanus</i>
<i>Pelecanus onocrotalus</i>	<i>Ch. leschenaultii</i>	<i>P. palustris</i>
<i>Sula bassana</i>	<i>Gallinago media</i>	<i>Remiz pendulinus</i>
<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	<i>Tringa stagnatilis</i>	<i>Panurus biarmicus</i>
<i>Ardea purpurea</i>	<i>Xenus cinereus</i> ²	<i>Turdus ruficollis ruficollis</i>
<i>Egretta alba</i>	<i>Calidris minutilla</i>	<i>T. ruficollis atrogularis</i>
<i>Ardeola ralloides</i>	<i>C. melanotos</i>	<i>Zoothera dauma</i>
<i>Nycticorax nycticorax</i>	<i>C. bairdii</i>	<i>Oenanthe deserti</i>
<i>Ixobrychus minutus</i>	<i>Tryngites subruficollis</i>	<i>Saxicola torquata</i>
<i>Plegadis falcinellus</i>	<i>Recurvirostra avosetta</i>	<i>Tarsiger cyanurus</i> ²
<i>Phoenicopterus ruber</i>	<i>Phalaropus fulicarius</i>	<i>Luscinia svecica cyaneacula</i>
<i>Anas discors</i>	<i>Burhinus oedicnemus</i>	<i>L. megarhynchos</i>
<i>A. strepera</i>	<i>Cursorius cursor</i>	<i>Locustella luscinioides</i>
<i>A. americana</i>	<i>Glareola nordmanni</i>	<i>L. lanceolata</i>
<i>Netta rufina</i>	<i>Stercorarius skua</i>	<i>Hippolais pallida</i>
<i>Aythya nyroca</i>	<i>Rhodostethia rosea</i>	<i>Sylvia nana</i>
<i>Bucephala islandica</i>	<i>Pagophila eburnea</i>	<i>S. rueppelli</i>
<i>Melanitta perspicillata</i>	<i>Larus glaucoides</i>	<i>S. cantillans</i>
<i>Polysticta stelleri</i> ¹	<i>Rissa tridactyla</i>	<i>Phylloscopus bonelli</i>
<i>Somateria spectabilis</i> ¹	<i>Xema sabini</i>	<i>Ph. inornatus</i> ³
<i>Oxyura leucocephala</i>	<i>Sterna sandvicensis</i>	<i>Ph. proregulus</i> ³
<i>Tadorna ferruginea</i>	<i>Plotus alle</i>	<i>Ph. fuscatus</i>
<i>Anser erythropus</i>	<i>Uria lomvia</i>	<i>Regulus ignicapillus</i>
<i>A. brachyrhynchus</i>	<i>U. aalge</i> ²	<i>Ficedula albicollis</i> ¹
<i>A. indicus</i>	<i>Fratercula arctica</i>	<i>Anthus novaeseelandiae</i>
<i>A. caerulescens</i>	<i>Syrhaptes paradoxus</i>	<i>A. campestris</i>
<i>Branta ruficollis</i>	<i>Clamator glandarius</i>	<i>A. gustavi</i>
<i>Gyps fulvus</i>	<i>Tyto alba</i>	<i>Motacilla lutea</i>
<i>Aquila clanga</i>	<i>Hirundapus caudacutus</i>	<i>M. citreola</i>
<i>A. pomarina</i>	<i>Merops apiaster</i>	<i>Lanius minor</i>
<i>Hieraaetus fasciatus</i>	<i>Picus viridis</i>	<i>L. senator</i>
<i>Milvus milvus</i>	<i>Dendrocopos medius</i>	<i>Sturnus roseus</i>
<i>Haliaeetus leucoryphus</i>	<i>Melanocorypha bimaculata</i>	<i>Serinus serinus</i>
<i>Circus macrourus</i>	<i>M. leucoptera</i>	<i>Emberiza leucocephala</i>
<i>C. pygargus</i>	<i>Calandrella cinerea</i>	<i>E. calandra</i>
<i>Porzana parva</i>	<i>C. rufescens</i>	<i>E. melanocephala</i>
<i>Otis tarda</i>	<i>Galerida cristata</i>	<i>Zonotrichia albicollis</i>

¹ ei ad. ♂ / utom ad. ♂, ² ei pesimäpaikoilla / ej vid häckplats, ³ ei pyydystettyjä / ej infångade exemplar

minutilliset 1928 östern: parviteko Anas strepera, Circus pygargus / macrourus ja Serinus serinus, 1928 östern: Stencorarius pomarinus (fåkan 10.5.-10.6. utlupusella), Phylloscopus bonelli (ei tarlana) ja Emberiza pusilla (ei pesimäpaikoilla)